

Соляріс (стислий переказ)

Станіслав Лем

Події відбуваються у майбутньому. Розповідь ведеться від першої особи – психолога Кріса Кельвіна

*Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу*

ПРИБУТТЯ

Кріс Кельвін прибуває на станцію, яка знаходиться над планетою Соляріс. Він здивувався, що його ніхто не зустрів, на станції всюди безлад, а роботи кудись зникли. В одній з кабін він нарешті зустрічає людину – доктора Снаута, кібернетика і заступника Гібаряна. Снаут вражає Кріса тим, що має обпалене обличчя, виглядає наляканим і говорить не зовсім зрозумілі речі. Почувши, що Кріс прибув з Землі, Снаут дещо заспокоюється, але не хоче розповідати, де подівся доктор Гібарян, який керує станцією. Зі слів кібернетика Кельвін зрозумів, що з Гібаряном щось сталося сьогодні на світанку. Крім Снаута і Кельвіна, на станції ще був Сарторіус, та Крісу поки не вдалося з ним побачитися. Кельвін і Снаут домовилися зустрітися через годину. Перед тим як розійтись, Снаут попередив Кельвіна, що коли він побачить тут ще когось, то краще не робити нічого. Виходячи з кабіни, Кельвін помітив, що на пальцях Снаутових рук запеклася кров.

СОЛЯРИСТИ

Після розмови зі Снаутом Кельвіна не покидало відчуття, ніби хтось за ним спостерігає. Він зайшов у свою кабіну, щоб скинути скафандр і прийняти душ. Через ілюмінатор було видно Океан, який покривав майже усю планету. У кімнаті теж панувало безладдя. Прийнявши душ, Кельвін подумав про смерть Гібаряна, про те, що тут його неможливо поховати. Кімнату оповивали сутінки, напруження Кельвіна дедалі зростало. Щоб перебороти це почуття, він узяв з книжкової полиці книгу про історію планети Соляріс. Все це Кріс добре знав. Отож, Соляріс було відкрито майже за сто років до його народження. Планета оберталася довкола двох сонць – червоного й голубого. Спершу вчені вважали, що тут не може існувати життя, але потім пересвідчилися, що орбіта планети постійна, тому почали різні дослідження. Підтвердився активний характер руху Океану. Біологи вбачали в Океані досить примітивне утворення, щось на зразок однієї рідкої клітини, але астрономи й фізики стверджували, буцім це надзвичайно високоорганізована структура, яка за складністю своєї будови, можливо, переважає навіть земні організми. Досі ніхто не розумів, як драглиста маса може стабілізувати орбіту небесного тіла. Коли Кельвін ще ходив до школи, Соляріс було вже повсюдно визнано планетою, на якій є життя, але яку населяє тільки один мешканець, вагою в сімнадцять білльйонів тонн. Багато вчених намагалися

встановити контакт з Океаном, наприклад, з допомогою спеціальних електронних апаратів, які трансформують імпульси, посиляючи їх в обох напрямках. Реакція Океану на той самий подразник жодного разу не була однаковою. Вчені дійшли висновку, що Океан – джерело електричних, магнітних, гравітаційних імпульсів – розмовляв мовою, схожою на мову математики. Цікаво, що рухлива поверхня Океану могла утворювати найрізноманітніші форми. Поступово зацікавлення щодо планети зникало, бо це була "справа безнадійна". Та про повну ліквідацію станції поки що ніхто не наважувався заговорити – це було б відвертим визнанням поразки. Багато говорили, що Соляріс – це велетенський мозок, який випередив у своєму розвитку нашу цивілізацію на мільйони років.

Коли Кріс розклав на столі карту Соляріса і почав розглядати її, він відчув на собі чийсь погляд, хоч раніше забарикадував двері. Чоловік рвучко обернувся, але кімната була порожня.

Час було вже йти до Снаута. Вийшовши у коридор, Кельвін зайшов до кімнати Гібаряна. Там був розгардіяш. Серед паперу Кельвін знайшов короткий план експерименту, який мав відбутися три тижні тому. Гібарян збирався піддати плазмі Океану дії наджорстких рентгенівських променів, хоч це було заборонено законами. Коли за дверима залунали кроки, Кельвін вхопив ручку й притримав. Той, хто намагався відчинити двері, пішов геть.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ГОСТІ

Кельвін взяв собі Гібарянові нотатки, а також знайшов конверт, у якому Гібарян занотував: "Ann. Solar. Vol. I. Anex, а також Vot Separat 2. Мессенджера в справі F; "Малий Апокриф" Равінцера". Йшлося про додаток до першого тому "Соляристичного щорічника". Кельвін знав про цю книгу, але жодного разу не розгортав його. Однак ні про Равінцера, ні про його "Малий Апокриф" він ніколи навіть не чув. Крім цих знахідок, Кельвін прихопив кишеньковий магнітофон Гібаряна.

Вийшовши з кабіни Гібаряна, Кріс був вражений новим видовищем: з глибини коридора неквапливо йшла величезна на зріст негритянка. Вона була боса, на собі мала лише спідницю з соломи. Жінка пройшла повз нього і не помітила. Кельвін не розумів, що ж відбувається.

У радіостанції Кріс зустрів Снаут. Чоловіки трималися стримано. Кельвін не звірявся про те, що бачив і що знайшов. Розмова не клеїлася. Кельвін сказав, що знає про експеримент з рентгеном. Снаут сказав, що це була ідея Гібаряна. Зі слів Снаута було зрозуміло, що він знає про негритянку, а відчинити двері намагався він. Потім Кельвін дізнався, що Гібарян у холодильнику, Снаут знайшов його у шафі, це було самогубство. Кельвін натякнув, що Гібарян міг щось побачити. Снаут на це нічого не відповів, але сказав, що Сарторіус у лабораторії і не виходить звідти й на хвилину. Нарешті Кельвін сказав, що на станції хтось є, і помітив, що пальці Снаута уже без

слідів крові. Кельвін поросив бути відвертим, але Снаут говорив щось незрозуміле, зізнався, що вони замкнули на складі усіх роботів, але чому – не пояснив. Десять за стіною зачовгали босі ноги. Хопа наближалась, та було видно, що Снаут не боїться.

САРТОРІУС

Знову побувавши у кабіні Гібаряна, Кельвін знайшов перший том "Соляристичного щорічника" разом з додатком. Там було виділене ім'я Андре Бертон. Цей чоловік був запасним пілотом на кораблі Шенагана. Ось що прочитав Кельвін. Висадившись на Соляріс, експедиція діяла дуже обережно. Та коли через шістнадцять днів з'ясувалося, що плазматичний Океан не тільки не виявляє жодних ознак агресивності, а, навпаки, відступає перед кожним предметом, який наближається до його поверхні, Шенаган та його заступник Тімоліс скасували частину застережних заходів. Відтак експедицію розбили на невеликі групи по два-три чоловіки, які здійснювали над Океаном польоти. Через кілька днів двоє вчених, Каруччі й Фехнер, вирушили в дослідницький політ над Океаном. Коли через шість годин вони не повернулися, було оголошено тривогу. Каруччі вдалося віднайти, а от Фехнер зник. Така історія першої жертви Океану. Пошуки тіла – в скафандрі воно мало плавати на поверхні – не дали ніяких наслідків. Пізніше того ж дня з'явився Бертон. Він був у стані нервового шоку; самотужки вибравшись із вертольота, він одразу ж кинувся тікати. А коли його піймали, почав кричати й плакати. Через два дні він дав рапорт, та його слова були визнані за плід хворобливої уяви людини, отруєної атмосферними газами. Про все це мовилося в додатку.

Тепер Кельвіну потрібно було знайти ще "Малий Апокриф". Він вирішив продовжити пошуки завтра, а тепер відправився до Сарторіуса. Той досі був у лабораторії, звідки чулося якесь негучне попискування. Кельвін постукав у замкнені двері, почав кликати Сарторіуса, навіть тупіт маленьких ніжок дитини. Нарешті Сарторіус крикнув, що відчинить, але Кельвін мусить пообіцяти, що не увійде досередини.

Коли Сарторіус вийшов, то видався Кельвіну дуже худим і втомленим. Кельвін допитувався, чому його тут не приймають і не ознайомлюють з тим, що тут діється. Та Сарторіуса, здавалося, більше цікавило те, що відбувається за дверима лабораторії. Було видно, що він не почував вини за смерть Гібаряна. Потім Сарторіус благав Кельвіна йти геть і обіцяв, що пізніше прийде. А коли він відчинив двері, Кельвіну здалося, що там пролунав дзвінкий дитячий сміх.

Кельвін був вражений і хотів дізнатись про правду, хоча навіть не уявляв, чи зможе її зрозуміти. Згодом він пройшов повз радіостанцію, де досі сидів Снаут. Він спитав кібернетика, чому йому не хочуть пояснити, що тут відбувається. "Ти все зрозумієш, коли до тебе самого прийдуть гості", – відповів Снаут.

Кельвін вирішив побачити тіло Гібаряна, яке знаходилося у морозильній установці. Та який він був вражений, коли поруч з тілом побачив негритянку! Вона лежала на двадцятиградусному морозі, але була тепла і жива, сама мов поринула в глибокий сон.

Кельвін вийшов і подумав, що збожеволів, та згодом відкинув цю думку і зрозумів,

що все тут відбувається насправді. Трохи заспокоївшись, втомлений чоловік поїв і пішов спати у свою кабіну.

ГЕРІ

Коли він розплющив очі, помітив, що навпроти ліжка сидить Гері, в білому платті, боса. Спершу Кельвін подумав, що це сон. Він хотів, щоб Гері зeszла, та все це було насправді. Раптом його поиняв страх. Коли він спитав, звідки вона взялася, жінка відповіла, що не знає, і просто прийшла. На її руці був маленький слід уколу. Кельвіна обсипало морозом, адже його покійна дружина, а це була саме вона, мала цей слід від уколу смертельної ін'єкції. Перед самогубством вона написала йому п'ятеро слів на листівці, яку він досі носив при собі. Перед тим, як вона покінчила з життя, вони з Кельвіном посварилися і він пішов від неї, забравши речі.

Кельвін був абсолютно певен, що це не Гері, й майже не сумнівався, що сама вона про це не знає. Вона не могла відповісти, де її речі, багато чого не пам'ятала. Він сказав, що вийде на годинку, бо голодний, і вона сказала, що йде з ним. Це була вже явно інша Гері: та, колишня, ніколи не нав'язувалася. Гері говорила, що повинна весь час бачити його. Чоловік почав заламувати її руки за спину, та в Гері була така фізична сила, що його спроба зійшла нанівець. Сама вона наче й не помітила його злого наміру. Тепер Кельвін зрозумів, що таке саме коїться з усіма іншими на станції. Він ще спробував дати їй снотворне, та випивши його, жінка не заснула. Тоді він привів її до невеличкої ракети, люди в ній літали тільки у виняткових випадках, бо вона не відчинялася зсередини. Саме це й було йому потрібно. Кельвін посадив Гері у ракету, затягнув усі гайки і приготувався запустити. Відійшовши на декілька кроків, він побачив, що жінка майже розносить ракету зсередини. Чоловік підскочив до пульта дистанційного керування і запустив ракету. Вона вилетіла крізь стартову шахту, але реактивне полум'я встигло осліпило Кельвіна. Ракета була виведена на орбіту довкола Соляріса.

"МАЛИЙ АПОКРИФ"

Кельвін зустрів Снаута, той запитав, чи вдалося спекатися гостей. Тепер Кельвін розумів, чому і у Снаута, і Сарторіуса, такі ж обпечені обличчя, як у нього. Снаут сказав, що тепер у них є 2-3 години, бо гості повернуться. Кельвін назвав його свинею, але Снаут виправдовувався тим, що не міг сказати про все відразу, бо Кельвін просто не повірив би. Кельвін дізнався, що Гібарян був перший, з ким це сталося. Він замкнувся у своїй кабіні й розмовляв тільки через двері. Снаут і Сарторіус подумали, що він збожеволів, але і до них прийшли гості. Також Снаут говорив, що Гері повернеться, але нічого не знатиме, точніше, поводитиметься так, ніби всього того, що Кельвін вчинив, аби її скараскатись, ніколи не було. Вона не буде агресивною, якщо її не змусить до того ситуація. Кельвін мусив розповісти Снауту, що Гері – його колишня жінка, від якої він пішов, і вона зробила собі смертельну ін'єкцію.

Снаут заявив, що все, що відбувається з ними зараз, – це контакт з Океаном. Кельвін не розумів, чому Океан хоче потішитися з них, або покарати їх. Снаут зауважив, що Океан, можливо, нічого проти них не замишляє. Може, Океан відповів на

опромінення якимсь іншим, своїм опроміненням, може, прозондував своїми променями їхні мозки й видобув звідти інкапсульовані певні психічні процеси. Процеси, відірвані від усіх інших, замкнені в собі, пригнічені, відокремлені, якісь запалені осередки пам'яті. Снаут радив навіть не намагатися вбити гостей, бо вони регенерують у неймовірному темпі, просто на очах. Він дав Кельвіну "Малий апокриф".

У цій книзі містився рапорт Бертон. У ньому йшлося про те, що вчений під час польоту зміг зазирнути углиб Океану і побачив щось на зразок макета саду. У ньому була низка деталей, навіть пасіка. Згодом Бертон побачив велетенську дитину, заввишки, мабуть, метрів з чотири. Вона дуже неприродно рухалася. Була схожа на якийсь музейний експонат, на ляльку, тільки живу. Хтось немовби проводив над нею досліді... Далі в апокрифі йшлося про те, що справжнім джерелом того, що бачив Бертон, міг бути Фехнер; йшлося про експериментальне відтворення, про реконструкцію певних (мабуть, найстійкіших) відбитків у його пам'яті.

Прочитавши цю книжку, Кельвін вирішив прослухати на магнітофоні записи Гібаряна. Та він не встиг, бо рипнули двері – Гері повернулася.

НАРАДА

Страх і відчай Кельвіна лишилися позаду. Він був поруч з Гері. Йому навіть здавалося, що це він обманює її, а не вона його. Він навіть повірив, що вона справжня. Коли він подивився на її кров у мікроскоп, то виявив, що не може віднайти і побачити атоми.

За допомогою відеозв'язку Кельвін, Снаут і Сарторіус провели нараду. Вони говорили про гостей, назвавши їх створіннями F. Кельвін поділився тим, що виявив: гостей збудовано з часток, менших, ніж звичайні атоми, а всі білки, клітини, ядра клітин – тільки імітація. Сарторіус вважав, що створіння F – це не особа і не копії певних осіб, а тільки матеріалізована проекція тих відомостей, що їх містить людський мозок про якусь певну особу. Кельвін погодився, що вибрано найстійкіші відбитки в пам'яті, найбільш ізольовані від усіх інших.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ПОТВОРИ

Вночі Кельвін у сні говорив, що не любить Гері, що хоче, аби вона забралася геть. Жінка все це чула, адже "гості" ніколи не спали. Жінка розплакалася, розбудила його своїм плачем і сказала, що відчуває себе непотрібною, що не розуміє, що з нею відбувається, але відчуває, що кохає його.

Зранку Кельвін отримав від Снаута листа: той повідомляв, що справи кепські, бо Сарторіус за рішучі дії і сподівається, що йому вдасться дестабілізувати нейтринні системи, тобто "гостей". Кельвін порвав лист і відправився з Гері у бібліотеку. Йому не хотілося розставатися з Гері, тому він вирішив якось затримати досліді Сарторіуса. У бібліотеці Кельвін знайшов книгу Гізе – вченого, який описував те, що "показував" Океан. Гізе придумував нові поняття, що стосувалися утворень Океану: "городерева",

"довгуни", "грибовища", "мімоїди", "симетріади" й "асиметріади", "хребетники" й "спритуни". Гізе вважав, що "довгуни" є вихідною формою, і зіставляв їх з побільшеними багато разів і нагромадженими одна на одну припливними хвилями земних морів. "Довгуни" мали найпростішу, найстійкішу форму, існували усього кілька тижнів. Набагато складніша й химерніша форма – це "мімоїди". "Мімоїди" мали певну схильність до наслідування довколишніх форм, байдуже, близьких чи далеких. Мімоїд не реагував на людей, зате манекен, лялька, зображення собаки чи дерева, зроблене з будь-якого матеріалу, копіюються негайно. Вчені гадали, що через мімоїди, відбудеться жаданий контакт двох цивілізацій, але нічого не вийшло. Найбільш не схожими на все те, що будь-коли досліджувалося людиною на Землі, за твердженням школи Гізе, є "симетріади". В межах симетріад не було нічого постійного, нічого певного, там не діяли навіть фізичні закони. Симетріади виникали раптово, а їх кінець був жахливий, схожий на вбивство. Крім симетріад, є асиметріади, які виникають так само, але гинуть інакше. У них нічого не можна розрізнити, бо все тремтить, палає, мерехтить. Окрему групу становлять, утворення, які на довгий чи короткий періоди повністю відокремлюються від живого Океану. Під час досліджень Океану пропало 718 чоловік, серед них і Гізе, який потрапив в асиметріаду. За ці жертви по Океану хотіли завдати термоядерних ударів. Та цього не сталося, бо йшлося про знищення того, чого люди не могли зрозуміти.

Часи, коли численні експедиції відвідували планету, вже минули. Теперішня станція висіла на висоті від п'ятисот до тисячі п'ятисот метрів над Океаном завдяки гравітаторам. Також станцію було оснащено спеціальними радарними установками, готовими в разі найменшої зміни стану поверхні Океану ввімкнути додаткову потужність, – тож, тільки-но з'являються перші ознаки нового живоутворення, сталевий диск підіймається в стратосферу.

Під час наступної зустрічі Снаут розповів Кельвіну, що Сарторіус хоче послати Океану яву – думки, коли людина не спить. Цей пучок променів вони мають промодулювати біострумами мозку Кельвіна. Був і другий план – перемонтувати апарат Роше – анігілятор, який створюватиме нейтринне антиполе. Таким чином звичайна матерія (люди) залишиться без змін, але знищенню підлягатимуть нейтринні системи, тобто гості. Кельвін збрехав, що є докази, коли нейтринна структура розпадається, то вивільнюється надлишок енергії зв'язку. Ця енергія дорівнює невеликому заряду урану, якби він вибухнув усередині станції. Снаут налякався і сказав, що розповідь про небезпеку Сарторіусові. Кельвін був впевнений, що Сарторіус не повірить, тому вирішив втілити перший план – дозволити зробити енцефалограму свого мозку.

РІДКИЙ КИСЕНЬ

Вночі Кельвіну приснився Гібарян. Він говорив, що Кельвін повинен жаліти себе, а не Гері, що Сарторіус і Снаут будують анігілятор поля. Хоч це був сон, Кельвіну здавалося, що Гібарян говорив щось і наяву, та він не пам'ятав, що саме. Зранку Кельвін почав шукати магнітофон Гібаряна, але той кудись зник. Тим часом Гері наче почала здогадуватися, що не знає всієї правди про себе. Вона питала, звідки тут

взялася. Жінка просила, хоч би хто вона була, сказати їй правду. Кельвін сказав, що нічого не приховує, що любить її, та це Гері не заспокоїло.

Вночі Кельвін прокинувся і почув хрипіння. Він побачив, що Гері випила рідкий кисень, щоб отруїтися і знищити себе. Кельвін не знав, як її рятувати. Так коли, здавалося, вона уже померла, її тіло почало регенерувати, вона ожила. Її знову мучили думки, хто ж вона насправді, якщо не Гері. Вона переконувала, що не прикидається, ридала, і зізналася, що минулої ночі слухала магнітофон Гібаряна. Так вона і зрозуміла, що не є людиною. Її зізнання, намагання вбити себе, розчулили Кельвіна. Тепер він був переконаний, що кохає її, любить не ту, на Землі, а ту, яка є зараз.

РОЗМОВА

Кельвін зустрівся зі Снаутом у радіостанції і розповів, що Гері вже знає про себе. Снаут переконував, що кожен "гість", який тут з'являється – насправді тільки фантом, напакований безладною мішаниною почерпнутих у свого... Адама... спогадів і образів, поза якими він просто... порожній. Чим довше він з людиною, тим більше олюднюється. І набуває самостійності. Гері не знала лише про те, що Кельвін уже пробував її позбутися. Ідея Кельвіна врятувати Гері, залишити її, не подобалася Снауту. Він переконував, що коли Кельвін полетить звідси з Гері, вона не зможе існувати поза Океаном, адже звідкись же бере енергію. Втім, це можна перевірити: Кельвін може полетіти на орбіту і подивитися, чи ще жива попередня Гері. А можна просто зв'язатися з нею по радіо; якщо вона жива, то обізветься і... Кельвін знав, що там давно закінчився кисень. Тому Снаут говорив, що тут склалася ситуація поза всякою мораллю. Коли Кельвін сказав, що любить її, Снаут спитав: "Кого? Свій спомин?".

Наступного дня Кельвін мав робити енцефалограму, яку повинен був "отримати" Океан. Чоловік дуже боявся, щоб його підсвідомість насправді хоче, щоб Гері зникла. І все це тому, що в ньому, мабуть, криються думки, заміри, надії – жорстокі, злочинні, безжалісні, а він про них нічого не знає. "Людина вирушила на зустріч з іншими світами, іншими цивілізаціями, не пізнавши до кінця закамарків глухих кутів, глибоких колодязів, міцно забарикадованих дверей власної душі", – думав Кельвін.

МИСЛИТЕЛІ

Вночі Гері помітила, що Кельвін не може заснути через експеримент з енцефалограмою. Він мусив випити снотворне, щоб виспатися. Уранці експеримент видався йому дрібницею. Йому здавалося, що під час запису він думав про хороші речі. Поки Сарторіус і Снаут працювали над "відправкою" плівки, Кельвін і Гері пішли у бібліотеку. Там Кельвін знайшов том Гравінського. Це був збірник усіх соляристичних гіпотез. Спершу всі вважали, що Океан – мертвий, хімічний конгломерат, потворна драглиста маса. Згодом Маженон висловив припущення, що "драглиста машина" – не що інше, як щось живе від природи. У наступні роки було створено дуже багато досить складних моделей живого Океану. Відтак настав період появи багатьох шкіл, матеріали накопичувалися, але натхнення вчених поволі почало згасати. Севада – останній з великих соляристів – загинув, бо спрямував свій літальний апарат над Океаном, у глиб "швидкуна", який явно поступався йому дорогою. Кельвін вважав, що це було перше

самогубство, перший раптовий вибух відчаю.

Років за два до того, як Кельвін, випускник Інституту, почав працювати в лабораторії Гібаряна, було засновано фонд Метта-Ірвінга, призначений для заохочення тих, хто знайде спосіб використати для потреб людини енергію океанічного глею. Не раз космічні кораблі привозили на Землю вантаж плазматичних драглів, та це нічого не давало: відбувався процес розпаду.

Кельвін розумів, що заперечувати наявність у Океана психіки, – байдуже, що розумілося під цим словом, – було вже неможливо. Те, що Океан дуже добре помічає людську присутність над собою, стало очевидним... Крім того, Океан уміє те, чого люди не вмють, тому Соляріс завжди буде викликом, кинутим людині.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

СНИ

Оскільки Океан ніяк не реагував на експеримент, вони повторювали його. Активність плазми Океану значно зросла. Дві доби змодульований енцефалограмою Кельвіна пучок рентгенівських променів завдавав з інтервалами в кілька годин невидимі удари по майже зовсім гладенькій поверхні Океану. Якось на поверхні Океану з'явилася симетріяда – велетенська скляна квітка. Потім вона почала гинути і розрослася в двобарвне дерево.

За весь цей час Кельвін потерпав, що Сарторіус зажадає відновити роботу над анігілятором; крім того, Кельвін чекав, як прореагує Снаут, коли довідається від Сарторіуса про перебільшену небезпеку, яку могло спричинити знищення нейтринної матерії. Однак нічого такого не сталося.

Снаут, як і Сарторіус, раптом кудись зник. Кельвін весь час проводив з Гері і відчував, що їхні стосунки апатичні. Вночі йому снилися дивні сни, які він майже не міг передати на папері. У цих снах не відбивався жоден спомин чи враження прожитого дня. На п'ятнадцятий день після припинення експериментів Кельвін побачив, як Океан викидав з себе частини, схожі на піну. На другу ніч він став свідком ще одного феномена – Океан фосфорував.

Протягом наступних двох тижнів ні на станції, ні поза її межами нічого не сталося. Тільки якось серед ночі Кельвін почув далекий крик агонії, що долинав нізвідки й водночас з усіх боків. Чулося, як у лабораторії пересували щось важке.

Через два дні Снаут з'явився перед Кельвіном і Гері у справжньому земному костюмі. З'ївши консервів, Снаут налив собі пів склянки вина. Він говорив, що Океан, може, бажає їм добра. Може, хоче ошчасливити, тільки ще не знає як. Він читає в мозках бажання, а відомо ж, що тільки два проценти нервових процесів перебувають під контролем свідомості.

УСПІХ

Дні наступних трьох тижнів скидалися один на один. Уночі один кошмар змінювався іншим, уранці вони з Гері вставали й вдавали спокійних. Вони багато

розмовляли про те, як житимуть на Землі, хоч Кельвін не вірив в це ні на мить. Він знав, що це неможливо. Станція була єдиним місцем, де вони могли бути разом.

Якось уночі він почув крізь сон, що Гері тихенько встає. Вона вийшла в коридор і з кимось розмовляла. Кельвін не міг піти туди, на нього напав страх. Він знову ліг. Гері повернулася і подумала, що він спить. Вдень вона поводитися дивно, а ввечері дала йому випити сік зі снодійним, про яке він не здогадувався. Перед сном вона запитала, чи одружився б він, якби її не було. Він сказав, що ні, бо десять років уже прожив сам. "А якби я тебе попросила про це?" – "Щоб я одружився? Що за дурниця, Гері? Мені не потрібен ніхто, крім тебе.". Гері міцно обняла його, він сказав, що любить її. Жінка заплакала.

На світанку Кельвін прокинувся з важкою головою і побачив, що Гері поруч нема. Він про все здогадався, кинувся шукати у всі приміщення станції. Хтось стримував його, тягнув кудись. Це був Снаут. Він говорив, що Гері нема. Вона залишила прощальний лист, у якому просила пробачення за те, що зробила, і доводила, що іншого виходу не було. Слово "Гері", яке стояло у кінці листа, було закреслене, бо жінка справді не знала, хто ж вона насправді.

Снаут розповів, що Гері зникла з допомогою анігіляції. Апарат Роше не годився, тому Сарторіус змонтував інший, спеціальний дестабілізатор, маленький. Кельвіну хотілося покарати Океан, застосувати проти нього усі заборонені засоби. Снаут вважав, що цього не треба, бо Океан виявив здатність до розумних дій. Здатність до органічного синтезу найвищого порядку, який людству невідомий. Те, що він зробив, міг бути... дарунок.

СТАРИЙ МІМОЇД

Рапорт про події на станції був надісланий на Землю. Кельвін не мав роботи і думав про своє життя. Тепер йому не хотілося повертатися на Землю. Зі Снаутом вони вирішили, що Океан можна порівняти з богом-дитиною, а Соляріс – колиска божественного немовляти. "...може, життєві сили його дитинства поки що переважають його розум, а те все, що міститься в наших соляристичних бібліотеках, – просто довжелезний перелік його дитинних рефлексів.." – говорив Снаут. "А ми якийсь час були його іграшками", – докінчив Кельвін.

Коли станція наблизилася до старого мімоїда, Кельвін вирішив полетіти до нього. Снаут не хотів пускати його самого, бо в перші дні після зникнення Гері Кельвін хотів покінчити з життям. Та тепер Кельвін дав слово честі, що все буде добре.

Він вперше опинився сам над Океаном, ковзав усього за якихось кілька десятків метрів над його хвилями. Потім він опустився на мімоїд, що скидався на стародавнє, напівзруйноване місто, на екзотичне марокканське поселення. Чоловік підійшов до Океану. Чорна хвиля важко вповзла на берег, коли вона відступила, на березі залишилися тремтливі нитки слизу. Кельвін простяг руку до наступної хвилі. Тоді вона затрималася, трохи відступила, охопила його руку, не торкаючись її. Чоловік підняв руку, хвиля потяглася за нею вгору, оточуючи долоню прозорою, брудно-зеленою оболонкою, яка поступово світлішала. Здавалося, з Океану виросла тягуча квітка,

оточила його пальці, ставши їхнім точним негативом, однак не доторкнулася до них. Він відступив. Стеблина неохоче повернулася вниз. Кельвін повторював цю гру доти, аж поки одна з чергових хвиль байдуже відринула, немовби наситившись новими враженнями. Чоловік відчув, що тепер пробачив Океану все. Кельвін вирішив не відступати, досліджувати Соляріс. Які звершення, знущання, які муки ще чекали на нього? Кельвін нічого не знав, але й далі непохитно вірив у те, що час жорстоких див іще не минув.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу